

10016 - Çocuklarımızı İyilik Üzerine Nasıl Terbiye Edelim?

Soru

Çocuklarımı terbiye etmekte zorluk çekiyorum. Çoğu zaman onlara kızar ve onları döverim. Bu konuda nasihat verip bana faydalı olacak kitapları tavsiye eder misiniz?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Çocuk terbiyesi anne ve babaya vacip olan görevlerden biridir. Yüce Allah ve Rasulü bunu emretmiştir: Yüce Allah şöyle dedi: “Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. O ateşin başında gayet katı, çetin, Allah’ın kendilerine verdiği emirlere karşı gelmeyen ve kendilerine emredilen şeyi yapan melekler vardır.” (Tahrîm 6)

İmam Taberî bu ayetin tefsirinde şöyle dedi:

Ey Allah’ı ve Rasulünü tasdik edenler! Sizi ateşten koruyacak bilgileri birbirinize öğretiniz. Zira Allah’a ve Rasulüne itaat içeren davranışlar sizi ateşten uzaklaştıracaktır. Ayrıca ailenize de Allah’ın itaatini öğretin ki onlar bu itaatle ateşten korunmuş olurlar. (Tefsir el Taberî 28/165)

Kurtubî şöyle dedi:

Mukâtil şöyle dedi: Bu; kendi nefsi, çocukları, ailesi ve kölelerinin hakkıdır. İlkiyâ şöyle dedi: Çocuklarımıza ve ailemize dini, hayır işleri ve gerekli adabı öğretmeliyiz. Yüce Allah şöyle buyurdu: “Ailene namazı emret; kendin de ona sabırla devam et.” Başka bir ayette: “(Önce) En yakın akrabanı uyar.” Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurdu: “Çocuklarınız yedi yaşına bastıklarında namazı emredin.” (Kurtubî 18/196)

Davetçi bir Müslümanın davet edeceği ilk kişiler çocukları ve akrabası olmalı. Nitekim yüce Allah peygamberine daveti emrettiğinde şöyle demiştir: “(Önce) En yakın akrabanı uyar.” (Şuara 214)

Çünkü onlar hayır, şefkat ve iyilik bakımından herkesten evladılar.

Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem çocukların bakımını anne ve babalara yüklemiştir.

Abdullah b. Ömer r.a şöyle dedi: Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'in şöyle dediğini işittim: "Hepiniz çobansınız; hepiniz güttüğünüz sürüden sorumlusunuz. Devlet reisi de bir çobandır ve sürüsünden sorumludur. Erkek, ailesinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Kadın, kocasının evinin çobanıdır ve sürüsünden sorumludur. Hizmetkâr, efendisinin malının çobanıdır; o da sürüsünden sorumludur. Netice itibariyle hepiniz çobansınız ve güttüğünüz sürüden sorumlusunuz." (Buhari 853, Muslim 1829)

Göreviniz gereği çocukları Allah ve peygamber sevgisi üzerine yetiştirmeniz, onlara İslam'ı sevdirmeniz; Allah'ın Cenneti ve Cehennemi yarattığını, bu cehennem ateşinin yakıtının insanlardan ve taşlardan olduğunu öğretmeniz gerekir.

İbn el Cevzî şöyle bir kıssa anlatır, ibretle okuyalım:

Çok zengin bir kral vardı. Onun tek bir kızı vardı ve ondan başka bir çocuğu yoktu, kızını çok sever ve her türlü eğlencelerle eğlendirirdi. Bu kralın bir de kölesi vardı, bir gece vaktinde köle sesli bir şekilde şu ayeti okudu: "Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun." Kız bu ayeti okudu ve cariyelere susmalarını söyledi. Köle bu ayeti tekrarladı, kız etrafındaki cariyelere susmalarını söylerdi. Ancak cariyeler susmadılar bunun üzerine kız elbisesini yırttı, cariyeler kızın babasına durumu anlattılar. Babası ona: "Sevgili kızım ne oldu sana? Neden ağlıyorsun?" dedi. Kız: "Babacığım! Allah'ın yarattığı bir yer ve bu yerde ateş var. Bunun da yakıtı insanlar ve taşlardır. Bu doğru mu?" diye sorunca Babası evet, dedi. Kız: "Bunu bana neden söylemiyorsun. Vallahi yerimin cennette mi cehennemde mi olacağını öğrenmeden hiçbir güzel yiyeceği yemem ve yumuşak yatakta yatmam. (Safvat el Safva 4/437-438)

Ayrıca anne ve babanın görevlerinden biri de çocukları başıboşluk ve günah işleme ortamlarından uzak tutmaktır. TV vb. sosyal medya araçlarıyla bozulmalarına engel olmaktır. Zira diken eken kimse üzüm biçmez. Bu yüzden eğitimin doğrusu da küçüklükte olur, böylece büyüdüklerinde iyilik onlara daha kolay gelecektir.

Abdullah b. Amr b. As r.a'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Çocuklarınıza yedi yaşlarında iken namaz kılmalarını emredin! Onlar on yaşlarına basınca da namaz için vurun ve yataklarını da ayırın.” (Ebu Davud 495, Elbani 5868)

Ancak terbiye veren kimsenin şefkatli, sabırlı ve iyi ahlaklı olması; kötü ve incitici söz söylememesi gerekir. Şiddetten, azarlamadan ve sövmekten uzak durması gerekir ki çocuk ebeveynlere karşı gelmesin ve emirleri terk etmesin. Gerektiğinde ise zarar vermeksizin şiddet uygulanır.

El Munâvî, şöyle dedi:

Bir kimsenin oğlu belirli bir yaşa ve olgunluğa ulaştığında onu salih müminlerin ahlakıyla yetiştirmesi, bozuk insanlarla arkadaşlıktan koruması; ona Kur'an'ı, adabı ve Arapça'yı öğretmesi; ona sünnetleri ve selefin sözlerini işittirmesi, dinin vazgeçilmez hükümlerini öğretmesi, namazda gevşeklik yaptığında onu uyarması ve gerektiğinde dövmesi; bir sâ' sadaka vermesinden daha hayırlıdır. Zira bir sâ'nın sevabı kesilir, ancak terbiyenin sevabı çocuk yaşadıkça ve iyi ameller işledikçe sevaplar devamlı olur ve Ahirette de etkisi devam eder. Yüce Allah şöyle dedi: “Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyunuz.” (Tahrim 6)

Kendini ve çocuğunu ateşten koruman; ancak nefsinin ateşe girmesinden engelleyerek ona nasihat vermek ve tehdit etmek, dövmek ve hapsetmek; ödül vermek, iyilik yapmak gibi farklı şekillerde terbiye ederek olur. (Feydu'l-Kadîr 5/257)

Dövmek çocuğun düzelmesi için bir vesile olup dövmenin kendisi amaç değildir. Dövme sadece çocuğun inat ve isyan ettiği durumlarda olur.

Şeriat, İslam'da ceza sistemini koymuştur. Bunun örnekleri çoktur; zina, hırsızlık ve iftira had/cezaları gibi. Tüm bunlar insanların düzelmesi ve şerden uzaklaşması içindir.

Konuyla ilgili Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem'den bir nasihat aktarılmıştır. İbn Abbas r.a'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: “Kamçıyı ev halkının göreceği bir yere asın. Zira (böyle yapmak) onlar için edeptir.” Taberânî 10/248, Heysemî isnadını hasen görmüştür: Mecmau'z-Zevâid 8/106, Elbani “Hasendir.” dedi. 4022)

Çocuk terbiyesinde teşvik etme ile korkutma arasında bir yol izlenir. Hepsinden önemlisi, çocukların yaşadıkları ortamı düzeltmek ve hidayet yolları sağlamakla olur. Bu da sorumlu eğitimcilerin yani ebeveynlerin sorumluluk alarak ve örnek olmalarıyla mümkündür.

Eğitimcinin çocuklarını yetiştirmede başarılı olmasının yollarından biri de çok sayıda vaaz, Kur'an, hutbe ve alimlerin derslerini içeren ses çalar ve kayıt cihazı kullanmaktır.

Çocuk yetiştirmede başvurabileceğiniz kitaplara gelince, şunları öneriyoruz:

Çocukları İslam Çerçevesinde Yetiştirmek

Yazan: Muhammad Hamid Al-Nasser ve Khawla Abdul Qader Darwish.

Bir Müslüman Çocuğunu Nasıl Yetiştirir?

Yazan: Muhammed Saeed Al-Mevlawi.

İslam'a Göre Çocuk Yetiştirmek

Yazan: Muhammed Jamil Zaino.

Çocuklarımızı Nasıl Yetiştireceğiz?

Yazan: Mahmud Mehdi El-İstanbuli.

Çocuk Yetiştirmede Müslüman Babanın Sorumluluğu

Yazan: Adnan Ba Harith

En iyisini Allah bilir.